

Prosjekt

”Lys i alle grender”

Holtålen kommune

Delprosjekt:

1. Grendeutvikling/utvikling av landbruket
2. Ressursmuligheter
3. Nye boformer (bolig-næring-fritid)
4. Presentasjon/strategi

Prosjektbeskrivelse – ”Lys i alle grender”

BAKGRUNN:

Holtålen kommune har i nyere tid, med unntak for året 1998, hatt årlig nedgang i folketallet. I 1996 var det 2326 innbyggere i kommunen, mens innbyggertallet 1. januar 2008 var 2069.

Stabilisering av innbyggertall har de siste åra vært en høy prioritert oppgave i kommunen.

Parallelt med folketallsnedgangen har det i Holtålen vært sterk tilbakegang i jordbruket, og da spesielt innen mjølkeproduksjonen.

Tilbakegangen i landbruket representerer en betydelig reduksjon i lokal næringsvirksomhet og sysselsetting som grunnlag for bosetting i grendene i kommunen.

Dessuten er den sterke uttynninga i husdyrholdet en alvorlig trussel i forhold til bevaring av kulturlandskapet, noe de fleste mener er av stor betydning med hensyn til attraktivitet som bosted og i reiselivssammenheng.

Det har pågått et arbeid med registrering av ubebodde gårdsbruk og boliger i kommunen med sikte på å få klarlagt mulighetene til gjenoptaking av fast bosetting.

I den senere tid har en erfart at det er vanskelig å rekruttere personer til ledige stillinger. Derfor er det viktig å ha oppdaterte dataregistre som viser hvilken kompetanse utflytta Holtålinger har, da man anser at noen av disse kan ha lavere terskel for tilbakeflytting enn andre. En vil vurdere å utvide denne basen til også å gjelde utflyttere fra nabokommunene Røros og Os. Hvis dette blir aktuelt vil en søke et samarbeid med begge kommunene og NAV.

Gjennom prosjektet ”Moderne boløsninger på bygda”, initiert av Blilyst og finansiert av KR D, har Holtålen kommet i fokus ved vinnerutkastet ”Knekke koden”. En ønsker å gå videre med den mulighet dette gir.

Befolkningsutvikling:

Nedenfor følger en tabell som viser antall innbyggere i Holtålen kommune per 1. januar 1996 og 2008. I tillegg har vi benyttet en prognose for befolkningsutvikling fra SSB (Statistisk sentralbyrå) for årene 2010, 2012 og 2015.

Befolkningsgruppe	1996	2008	2010	2012	2015
0-5 år	152	118	98	93	94
6-15 år	241	254	242	237	195
16-66 år	1365	1272	1285	1268	1267
67-79 år	362	263	281	298	340
80-89 år	180	130	113	106	93
Over 90 år	26	32	31	28	31
Total	2326	2069	2050	2030	2020

Prognosen viser at innbyggertallet i kommunen reduseres med 49 i løpet av en periode på 7 år. Dette tallet er ikke dramatisk, men det som gjør kommunen meget betenkt er prognosen for aldersgruppen 0-15 år. Der vil reduksjonen bli på hele 83 i samme tidsperiode.

På denne bakgrunn må kommunen legge vekt på tilflytting av barnefamilier.

MULIGHETER:

Vi har delt dette inn i fire områder. Disse er:

Utflytta Holtålinger

Den største potensielle tilflyttergruppa til Holtålen er utflytta Holtålinger. Vi tror at de som har vokst opp i kommunen har et godt og nært forhold til hjemkommunen. Å satse ressurser på denne målgruppa vil forhåpentligvis gi resultater. Kontakten med hjemkommunen bør skje gjennom informasjonsmøter, nyhetsbrev på e-post og lignende. Det er viktig å vise at hjemkommunen bryr seg. Dette arbeidet bør starte allerede i grunnskolen, fortsette på videregående skole/høgskoler for så å følge opp med møter i større sentra og/eller møter i Holtålen.

Landbruket

Produsentmiljøet i landbruket har et potensial for utvikling og nyskaping som det må stimuleres og legges til rette for å utnytte bl.a. gjennom kompetansetiltak og samarbeidsorganisering. Målsettinga må være at de som vil, skal (få hjelp til å) lykkes! Foredling av lokalt produsert økologisk kjøtt på bakgrunn av Holtålen sin posisjon som landsledende mht. andel økologisk omlagt jordbruksareal.

Lokale ressurser som kan gi grunnlag for økt verdiskaping og sysselsetting er for eksempel: Gaula som lakseelv, skogsvirke til bioenergi, utmarksbeite, naturvernområder, ledige driftsbygninger.

”Framtidsverksted”-konseptet

”Framtidsverksted”-konseptet er et positivt virkemiddel for å engasjere innbyggerne i de enkelte grendene i kommunen. Her kan en få fram gode ideer til økt bosetting og aktivitet. En ønsker også å bruke dette konseptet til å sette spesielle temaer/emner ”på kartet”. Det er viktig å ta vare på de innbyggerne en har. Gjennom dette konseptet vil vi få en dialog med innbyggerne som er positiv – altså vise at kommunen bryr seg.

Samordning

Holtålen kommune arbeider på flere fronter for å skaffe kommunen flere innbyggere. Nevnes kan ”Nederlandprosjektet” i samarbeid med Blilyst og ”Flytt hit kampanjen, støttet av Kommunal- og regional departementet.

Prosjektet ”Lys i alle grender” skal føre til at Holtålen kommune, i enda større grad enn tidligere, samordner/koordinerer arbeidet rettet mot potensielle innbyggere.

OVERORDNET MÅLSETTING:

Gjennom prosjektet, sammen med mange gode samarbeidspartnere – markedsføre Holtålen kommune som en attraktiv bostedskommune. Prosjektet skal føre til at det spres mye positivt om Holtålen kommune – såkalt omdømmebygging. Prosjektet skal bygge opp om og støtte eksisterende innbyggere og ta godt i mot nye innbyggere. Det skal gi status å være innbygger i Holtålen kommune!

Konkret mål: Stabilisere folketallet i Holtålen kommune fra 1. mai 2009. Sikre levende grendesamfunn. Ha en positiv/balansert befolkningsutvikling/struktur.

DELPROSJEKTER

Holtålen kommune ser nødvendigheten av ytterligere satsing for å kunne stoppe befolkningsnedgangen og sikre levende grendesamfunn. På bakgrunn av dette ønsker Holtålen kommune å satse på fire separate delprosjekt. Disse er:

1. Grendeutvikling / utvikling av landbruket

Næringsgrunnlaget for grendene Hessdalen og Aunegrenda er stort sett landbruk. Til tross for sterk tilbakegang i antall driftsenheter i jordbruket, er landbruksnæringa fortsatt en viktig sysselsettings- og bosettingsfaktor i disse grendene. Bruksstrukturen og andelen deltidsbruk gir grunn til bekymring med tanke på framtidig rekruttering. Generasjonsskifte er på gang eller nært forestående på flere bruk i hele kommunen. Mange driftsbygninger er i dårlig forfatning, noe som gjør at yngre krefter kvier seg for å overta.

En prosess for utvikling av framtidslandbruket bør derfor ha oppmerksomheten spesielt rettet mot samdrifts-/samarbeidsløsninger, tilleggsvirksomheter og produsentmiljø.

Dette er viktig både i forhold til ønske om mer fritid, samt i forhold til de betydelige investeringer som hver enkelt ellers må foreta.

Under 25 % av landbrukseiendommene i Holtålen er i sjølstendig drift. Det bør lages retningslinjer og strategier for utvikling av den framtidige eiendomsstruktur. Disse må si noe om kriterier for opprettholdelse av eiendomsenheten kontra (forskjellige grader av) rasjonalisering.

Omsetning/salg av landbrukseiendommer utenom familien hemmes ofte av "forbudet" i seterforskriftene mot å skille landbrukseiendom og tilhørende bruksrettsseter. Det må ses på muligheter for løsninger på dette problemområdet.

Hele den østlige delen av kommunen (øst for Gaula) er reinbeiteområde for Riast hylling reinbeitedistrikt. Reindriften har i dag en dårlig forankring som en kommunal næring, fordi reindriftsutøverne i beitedistriktet bor i nabokommunene. Dette har ført til at reindrift har blitt oppfattet som en "hemske" for næringsutvikling. Det er en målsetting for kommunen, bla. beskrevet i kommunens planprogram for revisjon av arealdelen, at reindriftnæringa igjennom dialog i større grad skal kunne integreres som en kommunal næring, kanskje en næring med stort potensiale, både for Holtålen som lokalsamfunn og for den sør-samiske reindriften. Reindrift og landbruk er næringer med en definert nasjonal politikk og målsettinger. Primærnæringene i distriktene, både landbruk og reindrift, står i dag ovenfor store utfordringer med krav om rasjonalisering, nytekning og alternativ næringsutvikling. I et slikt perspektiv er det viktig at disse to næringene finner en felles platform for sameksistens og samarbeid.

Foruten landbruket, finnes det i grendene et uforløst næringspotensiale innen reiseliv. Dette forutsetter noen fyrtårn, slik som Nordpå i Aunegrenda og den planlagte utbyggingen der.

For at små grendesamfunn skal kunne utvikle seg, og være attraktive som boområder, må det legges til rette med infrastruktur så som vatn- og avløpssystemer. Dette mangler helt eller delvis ute i grendene i dag.

Uansett vil nok grendene i hovedsak bli arena for dem som ønsker et bomiljø tett på naturen, med friområde rundt egen bolig ut over det man finner i tradisjonelle boligfelt.

Følgende tiltak ønskes gjennomført

- A. Gjennomføring av utviklings-/mobiliseringsprosesser på følgende steder i kommunen. Ålen, Hessdalen, Haltdalen og Aunegrenda. "Framtidsverksted"-konseptet benyttes som metodikk. Prosjektet, sammen med samarbeidspartnere, må følge opp det som blir resultatene av utviklings-/mobiliseringsprosessene i forhold til både enkeltpersoner og grupper.
- B. Kommunens landbruksplan revideres. Det ønskes følgende prosess i revisjonen av planen:
- * *Analyse- og idefase:* Statusbeskrivelse, SWOT-analyse, Produsentmiljø-mobilisering (idedugnader, mulighetsfokusering). Grendevise Framtidsverksted-arrangement, inngår i hovedprosjektet.
 - * *Vurderings- og planforslagsfase:* Visjon/hovedmål, utvelgelse av fokus-/satsingsområder, delmål og tiltak.
 - * *Planbehandlings- og vedtaksfase:* Høringsrunde på planforslag, evt. planjusteringer og sluttbehandling i kommunestyret
- C. Spesifikk tiltaksdel (flere tiltak kommer gjennom prosesser i del A og B):
- Øke driftslederkompetansen innen landbruket, for eksempel bedriftsutviklingskurs.
 - Synliggjøre og markedsføre eksisterende tilbud om rådgiving og kompetansetiltak.
 - Ressurskartlegging av gårdbrukere og gårdsbruk ved eiendomsoverdragelse. Se på muligheter og begrensninger sammen med den overtaende generasjon.
 - Rekrutteringsfremmende tiltak.
 - Samarbeidstiltak innen næringen.
 - Se på muligheter innen tilleggsnæring, småskalanæring og reiseliv.

Ytterlige tiltak vil bli iverksatt som et resultat av prosessene under punkt A og B.

2. Ressursmuligheter:

2.1 Databaser (bolig – arbeid – fritid)

Prosjektet ønsker å opprette flere databaser som gir en oversikt over bolig, arbeid og opplevelser i kommunen. Eksempel kan være at de som leter etter et husvære kan finne hva som er ledig av bruk/boplasser i Holtålen, bedrifter kan få en oversikt over hvilke utflytta Holtålinger som har den kompetanse som etterspørres og potensielle innbyggere kan finne ut hvilke arbeidsmuligheter det er i regionen. Disse databasene må legges opp slik at de er lett å ajourføre/redigere etter prosjektets slutt.

Følgende tiltak ønskes gjennomført:

- A. Registrering/ajourføre boplasser uten fast bosetting:
Ajourføre registret over bruk/boplasser uten fast bosetting. Følge opp eiere av enkelte bruk/boplasser for å kartlegge mulighetene for gjenopptaking av fast bosetting i egen regi eller ved salg/utleie. Gjennom Holtålen kommune sin hjemmeside ha en oversikt over hvem som ønsker å selge/leie ut sin eiendom.

B. Database over kompetanse på utflytta Holtålinger:

I dag finnes det en database fra 1998 som inneholder opplysninger (utdanning og arbeid) om utflytta Holtålinger født i tidsrommet 1964 - 1979. En ønsker nå å utvide databasen til også å gjelde årskullene fra 1980 til 1990. I samarbeid med en ekstern organisasjon åjourføre og supplere databasen over utflytta Holtålinger generelt, og oppfølging av de som er bosatt i Trondheimsregionen spesielt.

En vil vurdere å utvide denne basen til også å gjelde utflyttere fra nabokommunene Røros og Os. Hvis dette blir aktuelt, vil en søke et samarbeid med begge kommunene og NAV.

C. Database arbeidskraftbehov:

I samarbeid med bedriftene i Holtålen kommune, lage en database som viser en oversikt over arbeidskraftbehov de første 5 årene, og hvilken kompetanse bedriftene trenger. Dette må markedsføres ovenfor skoleelever/studenter fra Holtålen og ovenfor potensielle innflyttere som har kompetanse til å bekle ledige stillinger. Oversikten oppdateres hvert år.

En vil vurdere å utvide denne basen til også å gjelde bedrifter i nabokommunene Røros og Os. Innenfor dette området er det et felles arbeidsmarked. Hvis dette blir aktuelt vil en søke samarbeid med begge kommunene og næringslivet.

D. Innflytterside:

Gjennom Holtålen kommune sin hjemmeside videreutvikle innflytter siden "Flytt til Holtålen". Den skal inneholde informasjon om bl.a. bolig, arbeids- og fritidsmuligheter.

E. Opplev Holtålen:

Holtålen kommune har et behov for å samle all tilgjengelig informasjon på et sted, og presentere dette pent samlet og dandert for både tilreisende og fastboende. På denne bakgrunn er det tenkt opprettet en nettside som kan være et redskap til å presentere Holtålen Kommune for både innbyggere og tilreisende. Vi vil forsøke å samle alle de tilbud som finnes i kommunen. Jobben med å lage en slik side er både tid- og ressurskrevende. Fordelen er at man får samlet og systematisert all informasjon på et sted. Dette er også hensiktsmessig med tanke på utgivelse av brosjyrer og materiell til markedsføring av kommunen i andre media. Fra denne siden kan man plukke bilder og tekst hvis man trenger materiell som skal rettes mot spesielle kampanjer.

2.2 Oppfølging av skoleelever/studenter fra Holtålen

Prosjektets hovedmålsetting er tilflytting, eller fravær av fraflytting. Den kanskje viktigste gruppen i den sammenheng er elvene i skolen. I Holtålen må alle elvene ut av kommunen for å gå på videregående skole eller studere. Det er da viktig at hjemkommunen "sender" med dem en ballast i form av

- Bevissthet omkring hvilke verdier hjemkommunen har i form av ulike muligheter og begrensninger.
- Bevisstgjøre hvilke muligheter næringsliv og offentlig forvaltning gir for sysselsetting og hvilke krav til utdanning dette innebærer.
- Bevisstgjøre om mulighetene innen entreprenørskap og nyskapning.

Disse tre punktene blir også tiltakene som vi ønsker gjennomføre.

2.3 Fritid

Skal Holtålen kommune være en attraktiv bostedskommune må en se helhet (bolig, arbeid og fritid). Fritidsmuligheter er viktig ved valg av bosted. Derfor må fritidsdelen taes med. Holtålen kommune har mange gode og varierte fritidstilbud. En vet at kontakter og vennskap skapes gjennom møteplasser på den ”frivillige arenaen”. Det skaper trivsel – som igjen gjør at en blir boende i kommunen.

Følgende tiltak ønskes gjennomført

Prosjektet ønsker å systematisere og lage en oversikt over hvilke fritidstilbud som finnes i Holtålen (se også punkt 2.1 E). Prosjektet vil invitere lag/foreninger i kommunen til et samarbeid der målet er å involvere/integrere nye innbyggere i eksisterende fritidstilbud.

3. Nye boformer (bolig - næring – fritid)

Boformene på bygda må kunne innfri drømmene og ønskene om å få andre kvaliteter enn det man finner i bylivet. Nærheten til naturen og opplevelsen av det store uterommet der boløsningene må innby til naturopplevelser på mange plan.

Det viktigste vil være kvaliteten ved å kunne ”utfolde” seg og dyrke sine interesser der du bor. Det skal gis åpninger for en blanding av bolig og næring som lar seg utvide og videreutvikle etter skiftende behov og økonomi. Boformen skal bryte med mønsteret om villaområder og forsteder rundt byene. Naturen skal være tett på der kultiverte plener, terrasser og betongheller er fraværende.

En skal bygge i pakt med landskap og terreng og benytte stedlige materialer, lokalkunnskap og teknikk og finne miljøvennlige løsninger.

Prosjektets hovedutfordring vil være å få bygdas kvaliteter overført til utbyggingsplaner der områdene må inneha blandingsformål og ”striperegulering”. Både hyttenaboer og fastboende tett sammen i en skjønn blanding der rendyrkede hyttebyer, boligområder og næringsområder veves sammen.

Følgende stikkord er sentrale:

- * Blanding av formål
- * Jobbe hjemme eller borte
- * Fellesskap og privatliv
- * Utleie og flerbruk

Følgende tiltak ønskes gjennomført:

A. Moderne boløsninger

Utvikle løsninger for tilrettelegging for moderne boformer som et ledd i den igangsatte kommuneplanrevisjonen – dvs. områder med blandet reguleringsformål i den nye arealplanen. Bolig – Næring – Fritid innenfor et og samme område der også alle generasjonene forhåpentligvis blir representert.

B. Gjennomgang av eksisterende hyttefelt

Gå gjennom eksisterende hyttefelt med sikte på å kartlegge hvilke hyttefelt som kan omreguleres til blandet formål. Kartlegge (markedsundersøkelse) hvilke holdninger hytteiere har til en eventuell omregulering.

4. Presentasjon/strategi

Det er viktig med en felles strategi/offensiv satsing når en skal arbeide mot nye potensielle innbyggere. Holtålen kommune arbeider på flere fronter for å skaffe kommunen flere innbyggere. Nevnes kan ”Nederlandprosjektet” og ”Flytt hit kampanjen. Derfor er det viktig

med en samordning/felles koordinering av alt arbeid med å beholde og skaffe nye innbyggere.

Følgende tiltak ønskes gjennomført

Lage en enkel og en felles plan for alle ”innflytterprosjekt” som bl.a. skal inneholde en presentasjon- og markedsføringsstrategi. Hvordan legge opp informasjonsflyten. Presentasjon av en ”nettpakke”.

Prosjekttid:

Prosjekttiden fastsettes til 2 og et halvt år. Dvs. i perioden 1. mars 2008 - 31. august 2010

Organisering:

Prosjektet organiseres slik:

Styringsgruppe

Det opprettes en styringsgruppe for prosjektet bestående av representanter fra forskjellige sektorer, der en også hensyntar alderssammensetting og kjønn. I tillegg skal lederne for de respektive arbeidsgruppene (se nedenfor) sitte i styringsgruppa.

Arbeidsgrupper

Det opprettes fire arbeidsgrupper. Et for hvert delprosjekt. Arbeidsgruppene blir som følger:

Arbeidsgruppe 1, ansvar for delprosjektet, Grendeutvikling / utvikling av landbruket:

Følgende representanter utgjør arbeidsgruppa, dvs. representant(er) fra

- Bondelaga i kommunen 1 representant
- Bonde og småbrukarlag i kommunen 1 representant
- Sau- og Geitavlslaga i kommunen 1 representant
- Holtålen skogeierlag 1 representant
- Holtålen kommune, landbrukssjef Stig Stenbro.
- Holtålen kommune, politisk oppnevnt representant fra PDL (Plan, Drift og Landbruk).
- Reindriftsnæringen, Riast-/hyllingen reinbeitedistrikt.
- Fylkesmannen's landbruksavdeling

Lederen for arbeidsgruppa bør komme fra Landbruksnæringa.

Arbeidsgruppe 2, ansvar for delprosjektet, Ressursmuligheter. Følgende representanter utgjør arbeidsgruppa, dvs. representant(er) fra

- Hov skole.
- Ungdomsrådet i Holtålen kommune.
- Holtålen idrettsråd.
- Næringslivet.
- Holtålen kommune.

Arbeidsgruppe 3, ansvar for delprosjektet, nye boformer (bolig - næring – fritid). Følgende representanter utgjør arbeidsgruppa, dvs. representant(er) fra

- Holtålen kommune.
- Holtålen kommune, politisk oppnevnt representant.

- Holtålen Næringsutvikling KF.
- Næringslivet.

Arbeidsgruppe 4, ansvar for delprosjektet, presentasjon/strategi. Følgende representanter utgjør arbeidsgruppa, dvs. representant(er) fra

- Næringslivet.
- Holtålen kommune.

Ansattressurs

Det ansettes en prosjektleder i 50% stilling som har ansvaret for helheten i prosjektet og til å følge opp delprosjektene 2 og 3.

Det ansettes prosjektmedarbeidere i ulike stillinger som skal følge opp de enkelte delprosjekt.

Økonomi:

Det er oppsatt et hovedbudsjett for hele prosjektet. Videre har en splittet opp hovedbudsjettet inn i 4 delprosjektbudsjett. Kostnadene til prosjektet vil være administrasjonsressurs, administrative kostnader, kjøp av tjenester og evt. frikjøp av prosjekt- og arbeidsgrupper.

Vedlagt følger et hovedbudsjett, delprosjektbudsjett og finansiering av prosjektet.

Samarbeidspartnere:

Holtålen kommune ønsker følgende samarbeidspartnere- /bidragsyttere inn i prosjektet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Reindriftsnæringen, Blilyst, Trøndelag landbruksrådgivning, Landbruks- og matdepartementet, Kommunal- og regional departementet og Miljødepartementet.

22. mai 2008.